

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kahdeksas jaosto)

12 päivänä lokakuuta 2022*

Oikeus tutustua asiakirjoihin – Asetus (EY) N:o 1049/2001 – Komission sekä AstraZenecan ja Saksan viranomaisten välinen viestintä, joka koskee Covid-19-rokotteiden määrää ja niiden toimitusaikoja – Tuomioistuinkäsittelyn suoja koskeva poikkeus – Asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden epävän päätöksen antamishetkellä päättyneessä tuomioistuinkäsittelyssä laaditut asiakirjat – Yksityiselämän ja yksilön koskemattomuuden suoja koskeva poikkeus – Kolmannen taloudellisten etujen suoja koskeva poikkeus

Asiassa T-524/21,

Hans-Wilhelm Saure, kotipaikka Berliini (Saksa), edustajanaan asianajaja C. Partsch,

kantajana,

vastaaan

Euroopan komissio, asiamiehinään G. Gattinara, K. Herrmann ja A. Spina,

vastaajana,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien päätösharkinnassa kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Svenningsen (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. Mac Eochaidh ja J. Laitenberger,

kirjaaja: hallintovirkamies S. Jund,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon 12.7.2022 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion¹

- 1 Kantaja Hans-Wilhelm Saure vaatii SEUT 263 artiklaan perustuvassa kanteessaan kumoamaan yhtäältä tiettyihin asiakirjoihin tutustumista koskevan uudistetun hakemuksen hylkäämisestä 13.7.2021 annetun komission päätöksen C(2021) 5327 final (jäljempänä ensimmäinen riidanalainen päätös) ja toisaalta tiettyihin asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden epäämisestä 7.2.2022 annetun komission päätöksen C(2022) 870 final (jäljempänä toinen riidanalainen päätös).

Asian tausta

- 2 Kantaja on Bild-sanomalehden palveluksessa oleva toimittaja.
- 3 Kantaja haki 29.1.2021 päivätyllä kirjeellä Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1049/2001 (EYVL 2001, L 145, s. 43) perusteella Euroopan komissiolta oikeutta saada tutustua jäljennöksiin kaikesta viestinnästä, jota komission ja yhtäältä AstraZeneca plc -yhtiön ja tämän tytäryhtiöiden sekä toisaalta komission ja Saksan liittokanslerin tai liittotasavallan terveysministeriön välillä oli käyty 1.4.2020 alkaen ja joka koskee kyseistä yhtiötä ja sen tytäryhtiöitä ja erityisesti AstraZeneca plc:n tarjoamien Covid-19-rokotteiden määrää ja niiden toimitusaikoja. Tämä hakemus kirjattiin 1.2.2021 asianumerolla GESTDEM 2021/0550.
- 4 Koska komissio ei vastannut kantajalle asetuksen N:o 1049/2001 7 artiklan 1 kohdassa säädetystä määräajassa, sellaisena kuin sitä jatkettiin kyseisen säännöksen 3 kohdan mukaisesti, kantaja jätti 16.3.2021 komissiolle uudistetun hakemuksen.
- 5 Samana päivänä komission yksiköt ilmoittivat vastaanottaneensa uudistetun hakemuksen. Kyseisen hakemuksen käsittelyajan päätyttyä eli 9.4.2021 nämä yksiköt ilmoittivat kantajalle, että hakemuksen käsittely oli vielä kesken ja että määräaika oli jatkettu asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 2 kohdassa säädetyn 15 työpäivän lisämääräajan päättymiseen eli 30.4.2021 saakka.
- 6 Euroopan unioni, jota komissio edusti, pani vireille 23.4.2021 tribunal de première instance francophone de Bruxellesissa (Brysselin ranskankielinen alioikeus, Belgia) AstraZenecaa vastaan oikeudenkäyntimenettelyn, joka koski kyseisen yhtiön kanssa tehdyn ennakkohankintasopimuksen täytäntöönpanoa.
- 7 Komission yksiköt ilmoittivat kantajalle 30.4.2021 toisen kerran, että uudistettua hakemusta ei voida ratkaista asetetussa määräajassa, ja ilmoittivat tekevänsä kaiken voitavansa, jotta kantajalle vastattaisiin mahdollisimman pian. Koska uudistettua hakemusta ei ollut ratkaistu kyseiseen päivään mennessä, hakemus katsottiin asetuksen N:o 1049/2001 8 artiklan 3 kohdan mukaisesti implisiittisellä päätöksellä hylätyksi niiden asiakirjojen osalta, joihin kantaja oli hakenut oikeutta tutustua, ja kantaja nosti tästä päätöksestä kumoamiskanteen, joka kirjattiin asianumerolla T-232/21 ja hylättiin 18.3.2022 annetulla määräyksellä Saure vastaan komissio (T-232/21, ei julkaistu, EU:T:2022:165).

¹ Tuomiosta on otettu tähän vain kohdat, joiden julkaisemista unionin yleinen tuomioistuin pitää aiheellisena.

- 8 Väli-toimista päättävä tuomari velvoitti unionin ja AstraZenecan välisessä tuomioistuinkäsittelyssä 18.6.2021 annetulla määräyksellä AstraZenecan toimittamaan unionin jäsenvaltioille 50 miljoonaa lisärokoteannosta sitovan aikataulun mukaisesti sakon uhalla.
- 9 Komission pääsihteeri antoi 13.7.2021 ensimmäisen riidanalaisen päätöksen vastauksena 16.3.2021 tehtyyn uudistettuun hakemukseen. Kyseisessä päätöksessä yksilöitiin erityisesti erilaisia asiakirjoja ja todettiin, että tutustumisoikeus näihin asiakirjoihin oli evättävä, koska ne kuuluivat asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toisessa luetelmakohdassa säädetyn tuomioistuinkäsittelyn suojaan koskevan poikkeuksen soveltamisalaan, kun otetaan huomioon, että tällainen käsittely oli vireillä Brysselin ranskankielisessä alioikeudessa.
- 10 Komissio oli 3.9.2021 todennut lehdistötiedotteessa, että unioni ja AstraZeneca olivat päässeet sopimukseen, jolla muun muassa päätettiin Brysselin ranskankielisessä alioikeudessa vireillä ollut riita-asia. Kyseinen tuomioistuin vahvisti kanteesta luopumisen 15.10.2021 antamassaan tuomiossa.
- 11 Kun otetaan huomioon kyseisen tuomioistuinkäsittelyn päätyminen, komission pääsihteeri antoi sen jälkeen, kun uudistettu hakemus oli 16.3.2021 käsitelty uudelleen asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 7 kohdan perusteella, 7.2.2022 toisen riidanalaisen päätöksen, josta ilmeni, että sillä korvataan ensimmäinen riidanalainen päätös.
- 12 Komissio totesi ensinnäkin, että tuomioistuinkäsittelyn suojaan koskevaa poikkeusta sovellettiin kaikkiin seuraaviin asiakirjoihin:
 - AstraZenecan tekemän tarjouksen liite (jäljempänä asiakirja nro 1.2)
 - AstraZenecan ja useiden jäsenvaltioiden hallitusten välinen, 12.6.2020 päivätty asiakirja rahoitussopimuksen neuvottelemista ja tekemistä varten (jäljempänä asiakirja nro 2)
 - AstraZenecan 24.6.2020 useiden jäsenvaltioiden hallituksille lähettämä rahoitussopimusluonnos (jäljempänä asiakirja nro 3)
 - AstraZenecan kanssa tehdyssä ennakkohankintasopimuksessa määrätyn toisen maksuerän maksamista koskeva, 20.11.2020 päivätty asiakirja (jäljempänä asiakirja nro 5)
 - AstraZenecan 4.12.2020, 22.1.2021, 1.2.2021, 11.2.2021, 19.2.2021 ja 23.2.2021 sekä 11.3.2021 pidetyissä ohjauskomitean kokouksissa käyttämät esitykset (jäljempänä asiakirja nro 6)
 - AstraZenecan 7.12.2020 pidetyssä kokouksessa käyttämä esitys (jäljempänä asiakirja nro 7)
 - AstraZenecan 19.1.2021 pidetyssä kokouksessa käyttämä esitys (jäljempänä asiakirja nro 8)
 - rokotteiden toimitusajankohtia koskeva asiakirja (jäljempänä asiakirja nro 9) ja sen viisi liitettä (jäljempänä asiakirjat nro 9.1–9.5)
 - AstraZenecan 25.1.2021 pidetyssä ohjauskomitean kokouksessa käyttämä esitys (jäljempänä asiakirja nro 10).

- 13 Lisäksi komissio epäsi osittain oikeuden tutustua komission ja AstraZenecan 27.7.2020 väliseen sähköpostiviestien vaihtoon (jäljempänä asiakirja nro 11) tuomioistuinkäsittelyn suojaa koskevan poikkeuksen perusteella.
- 14 Toiseksi komissio epäsi asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetyn yksityiselämän ja yksilön koskemattomuuden suojaa koskevan poikkeuksen perusteella osittain oikeuden tutustua tiettyihin asiakirjoihin, joista se oli peittänyt AstraZenecan edustajien ja muiden kuin ylempään johtoon kuuluvien komission henkilöstön jäsenten henkilötiedot. Kyse on seuraavista asiakirjoista:
- komissiolle lähetetty sähköpostiviesti, joka sisälsi AstraZenecan tarjouksen (jäljempänä asiakirja nro 1.1)
 - AstraZenecan, komission ja Saksan hallituksen väliset sähköpostiviestit ajalta 2.–13.7.2020 (jäljempänä asiakirja nro 4)
 - asiakirja nro 11
 - AstraZenecan ja komission 27.8.2020 tekemä ennakkohankintasopimus (jäljempänä asiakirja nro 12).
- 15 Kolmanneksi komissio totesi, että asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa säädetyn taloudellisten etujen suojaa koskevan poikkeuksen perusteella oli oikeutettua myöntää vain osittainen tutustumisoikeus seuraaviin asiakirjoihin:
- 4.12.2020, 22.1.2021 sekä 1.2.2021, 11.2.2021, 19.2.2021 ja 23.2.2021 sekä 11.3.2021 pidettyjen ohjauskomitean kokouksien pöytäkirjat (jäljempänä asiakirjat nro 6.1–6.6)
 - asiakirja nro 12.
- 16 Koska komissio katsoi, että AstraZenecan tarjouksen sisältävää asiakirjaa (jäljempänä asiakirja nro 1) koski taloudellisten etujen suojaa koskevan poikkeuksen perusteella yleinen luottamuksellisuusolettama, se epäsi lisäksi kokonaan oikeuden tutustua mainittuun asiakirjaan.
- 17 Neljänneksi komissio antoi kantajalle oikeuden tutustua asiakirjan nro 11 kahteen liitteeseen kokonaisuudessaan.

Asianosaisten vaatimukset

- 18 Kantaja vaatii kannekirjelmässään, että unionin yleinen tuomioistuin
- kumoaa ensimmäisen riidanalaisen päätöksen
 - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 19 Komissio vaatii lausunnon antamisen raukeamista koskevassa vaatimuksessaan, että unionin yleinen tuomioistuin
- toteaa, että lausunnon antaminen kanteesta raukeaa,

- velvoittaa kaikki asianosaiset vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.
- 20 Kanteen tarkistamista koskevassa kirjelmässä kantaja vaatii unionin yleistä tuomioistuinta kumoamaan toisen riidanalaisen päätöksen.
- 21 Komissio vaatii kanteen tarkistamista koskevaan kirjelmään antamassaan vastauksessa, että unionin yleinen tuomioistuin
- hylkää tarkistetun kanteen
 - velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

[– –]

Toisen riidanalaisen päätöksen kumoamisvaatimukset

- 28 Kantaja esittää toisen riidanalaisen päätöksen kumoamisvaatimuksensa tueksi kolme kanneperustetta, jotka koskevat kolmea poikkeusta, joihin komissio vetoaa perustellakseen vaadittuihin asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden epäämisen.

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toista luettelukohtaa ei voida soveltaa

- 29 Kantaja väittää, että tuomioistuinkäsittelyn suoja koskevaa poikkeusta sovelletaan vain niin kauan kuin riita-asia on vireillä tuomioistuimessa. Koska menettely Brysselin ranskankielisessä alioikeudessa on kuitenkin päättynyt, hakemuksessa mainittujen asiakirjojen tietojen ilmaiseminen ei voi enää vahingoittaa asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toisessa luettelukohdassa tarkoitettua tuomioistuinkäsittelyä. Kantaja väittää lisäksi, että oikeudenkäyntimenettelystä annetun Belgian lain (code judiciaire belge) 871 bis §:n nojalla ei voida poiketa kyseisen artiklan selvästä sanamuodosta.
- 30 Komissio väittää, että tuomioistuinkäsittelyn suoja koskevaa poikkeusta sovelletaan käsiteltävässä asiassa vielä tuomioistuinkäsittelyn päättämisen jälkeenkin tiettyihin mainitun käsittelyn yhteydessä esitettyihin asiakirjoihin. Se katsoo, että oikeus tutustua kyseessä oleviin asiakirjoihin oli välttämätöntä evätä, jotta varmistetaan erityisesti tuomioistuinkäsittelyn koskemattomuuden kunnioittaminen.
- 31 Komissio vetoaa myös velvollisuuteensa tehdä vilpitöntä yhteistyötä oikeusviranomaisten kanssa, mikä edellyttää, ettei se ilmaise tiettyjen sellaisten kyseisen käsittelyn aikana laadittujen asiakirjojen sisältämiä tietoja, jotka on luokiteltu luottamuksellisiksi oikeudenkäyntimenettelystä annetun Belgian lain 871 bis §:n nojalla.
- 32 Komission mukaan kantaja ei ole myöskään vedonnut mihinkään ylivoimaiseen yleiseen etuun, jolla voitaisiin perustella kyseisten asiakirjojen sisältämien tietojen ilmaiseminen yleisölle.

- 33 Asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toisen luettelakohdan mukaan toimielimet eivät anna tutustuttavaksi asiakirjaa, jonka sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi tuomioistuinkäsittelyn suojaa, jollei ylivoimainen yleinen etu edellytä ilmaisemista.
- 34 Asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 7 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaan 1–3 kohdassa säädettyjä poikkeuksia sovelletaan lisäksi ainoastaan niin kauan kuin suojeleminen on asiakirjan sisällön kannalta perusteltua.
- 35 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toisessa luettelakohdassa säädetyn poikkeuksen soveltaminen on välttämätöntä rajoittaa ajallisesti siihen, että se estää tietojen antamisen asiakirjoista vain niin kauan kuin on olemassa tuomioistuinkäsittelyn vahingoittamisen riski (ks. vastaavasti tuomio 6.2.2020, *Compañía de Tranvías de la Coruña v. komissio*, T-485/18, EU:T:2020:35, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 36 Oikeuskäytännön mukaan tuomioistuinkäsittelyjen suojaaminen selittyy erityisesti tarpeella varmistaa menettelyllisen yhdenvertaisuuden ja hyvän lainkäytön periaatteen noudattaminen (ks. vastaavasti tuomio 21.9.2010, *Ruotsi ym. v. API ja komissio*, C-514/07 P, C-528/07 P ja C-532/07 P, EU:C:2010:541, 85 kohta).
- 37 Menettelyllisen yhdenvertaisuuden periaatteesta on todettu muun muassa, että jos asiakirjojen, joista ilmenee toimielimen kanta oikeusriidassa, pitäisi olla julkisen keskustelun kohteena, niihin kohdistettu kritiikki saattaisi perusteettomasti vaikuttaa toimielimen kyseisissä tuomioistuimissa puoltamaan kantaa (ks. tuomio 6.2.2020, *Compañía de Tranvías de la Coruña v. komissio*, T-485/18, EU:T:2020:35, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 38 Hyvän oikeudenkäytön ja tuomioistuinkäsittelyn koskemattomuuden osalta tuomiovallan käytön sulkeminen pois asiakirjoja koskevan tutustumisoikeuden soveltamisalalta on perusteltua, kun otetaan huomioon tarve taata koko tuomioistuinkäsittelyn ajan, että asianosaisten välinen argumentointi sekä kyseessä olevan tuomioistuimen päätösharkinta sujuvat häiriöttä ilman tuomiovallan käyttöön kohdistuvaa ulkopuolista painostusta (ks. tuomio 6.2.2020, *Compañía de Tranvías de la Coruña v. komissio*, T-485/18, EU:T:2020:35, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 39 Käsiteltävässä asiassa on korostettava, että asiakirjat, joita komissio ei ole antanut tutustuttavaksi, koskevat AstraZenecan valmistamien rokotteiden määriä ja toimittamista ja että kyse on asiakirjoista, jotka komissiolla oli hallussaan ennen 16.3.2021, jolloin kantaja esitti asiakirjoihin tutustumista koskevan uudistetun hakemuksen.
- 40 Nämä asiakirjat esitettiin vasta myöhemmin Brysselin ranskankielisessä alioikeudessa 23.4.2021 vireille pannussa tuomioistuinkäsittelyssä, joka koski rokotteiden toimittamista AstraZenecan kanssa tehdyn ennakkohankintasopimuksen nojalla. Mainittu menettely päättyi 15.10.2021, jolloin kansallinen tuomioistuin vahvisti kanteesta luopumisen, jonka seurauksena kyseinen käsittely päätettiin lopullisesti.
- 41 Näin ollen tuomioistuinkäsittely, jolla voitiin perustella kyseisiä käsittelyjä koskevan poikkeuksen soveltaminen, oli päättynyt toisen riidanalaisen päätöksen antamispäivänä 7.2.2022.
- 42 Tässä yhteydessä on muistettava, että asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toisessa luettelakohdassa säädetty poikkeus voi tosin suojata asiakirjaa, jota ei ole laadittu tietyn tuomioistuinkäsittelyn yhteydessä, jos ajankohtana, jona asiakirjaan tutustumista koskevaan

pyyntöön vastataan, kyseinen asiakirja on esitetty tällaisessa tuomioistuinkäsittelyssä (tuomio 29.10.2020, Intercept Pharma ja Intercept Pharmaceuticals v. EMA, C-576/19 P, EU:C:2020:873, 48 kohta).

- 43 Yhtäältä kuitenkin asiakirjan käsitteen laajasta määritelmästä, sellaisena kuin se käy ilmi asetuksen N:o 1049/2001 3 artiklan a alakohdasta, sekä tuomioistuinkäsittelyjen suojaa koskevan poikkeuksen muotoilusta ja itse olemassaolosta johtuu, että unionin lainsäätäjä ei ole halunnut sulkea toimielinten lainkäyttöasioita koskevaa toimintaa asiakirjoihin tutustumista koskevan kansalaisten oikeuden ulkopuolelle vaan se on säätänyt tältä osin, että nämä toimielimet kieltäytyvät luovuttamasta tuomioistuinkäsittelyihin liittyviä asiakirjoja, jos niiden luovuttaminen vahingoittaisi sitä tuomioistuinkäsittelyä, johon ne liittyvät (ks. tuomio 27.2.2015, Breyer v. komissio, T-188/12, EU:T:2015:124, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 44 Toisaalta asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 7 kohdan ensimmäisestä virkkeestä käy ilmi, että kun määritetään, sovelletaanko asiakirjaan kyseisen artiklan 1–3 kohdassa säädettyjä poikkeuksia oikeuteen tutustua asiakirjoihin, ainoastaan pyydetyn asiakirjan sisällöllä on merkitystä (tuomio 29.10.2020, Intercept Pharma ja Intercept Pharmaceuticals v. EMA, C-576/19 P, EU:C:2020:873, 36 kohta).
- 45 Edellä 43 ja 44 kohdasta ilmenee, että se, että asiakirja on laadittu tuomioistuinkäsittelyn yhteydessä, merkitsee ainoastaan, että tällainen asiakirja voi kuulua asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toisessa luetelmakohdassa säädetyn poikkeuksen antaman suojan piiriin, mikä on tutkittava kyseisen asiakirjan sisällön kannalta asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 7 kohdan mukaisesti.
- 46 Toisin sanoen sen kantajan väitteen arvioimiseksi, jonka mukaan tuomioistuinkäsittelyjen suojaa koskevalla poikkeuksella ei voitu enää perustella riidanalaisiin asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden epäämistä kyseisen menettelyn päätyttyä, on tutkittava, onko komissio osoittanut, että kun otetaan huomioon kyseisten asiakirjojen sisältö, niiden sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi edelleen tällaista käsittelyä.
- 47 Käsiteltävässä asiassa komissio ei kuitenkaan ole selittänyt, miten oikeus tutustua kyseisiin asiakirjoihin voisi niiden sisällön perusteella vieläkin vahingoittaa konkreettisesti ja tosiasiallisesti tuomioistuinkäsittelyä, joka oli päättynyt silloin, kun päätös asiakirjoihin tutustumista koskevan oikeuden epäämisestä annettiin.
- 48 Koska tällaista riidanalaisten asiakirjojen sisällön konkreettiseen arviointiin perustuvaa selitystä ei ole annettu, kantaja vetoaa näin ollen perustellusti siihen, että kyseessä olevan tuomioistuinkäsittelyn yhteydessä esitetyn asiakirjan tietojen ilmaiseminen ei voi enää vaarantaa asiaa käsittelevän kansallisen tuomioistuimen tuomiovallan käyttöä, koska kyseinen tuomiovallan käyttö on käsittelyn päättämisen jälkeen loppunut. Tällaisessa tilanteessa tietojen ilmaiseminen ei myöskään lähtökohtaisesti voi enää vaarantaa mainitun asiakirjan laatijan puolustautumisoikeuksia eikä näin ollen loukata menettelyllisen yhdenvertaisuuden periaatetta, kuten komissio on myöntänyt istunnossa, jossa se keskittyi tuomioistuinkäsittelyn koskemattomuuden takaamiseen koskevaan vaatimukseen. Tästä viimeksi mainitusta seikasta on todettava myös, että käsittelyn päättämisen jälkeen asianosaisten välinen argumentointi ja asiaa käsittelevän tuomioistuimen päätösharkinta ovat voineet sujua häiriöttä ilman tuomiovallan käyttöön kohdistuvaa ulkopuolista painostusta.

- 49 Tätä päätelmää ei horjuta 21.9.2010 annetun tuomion Ruotsi ym. vastaan API ja komissio (C-514/07 P, C-528/07 P ja C-532/07 P, EU:C:2010:541) 132 kohta, johon komissio viittasi istunnossa. Kyseisessä asiassa unionin tuomioistuimien nimittämien katsojien toimien voi evätä oikeuden tutustua päättyneessä tuomioistuinkäsittelyssä esitettyihin kirjelmiin silloin, kun kyseisten kirjelmien sisällön tarkastelun päätteeksi ilmeni, että ne sisälsivät väitteitä, joita komissio oli käyttänyt oikeudellisen kantansa tukemiseksi toisessa samankaltaisessa tuomioistuinkäsittelyssä, joka oli vielä vireillä. Tällaisessa tapauksessa ei voida sulkea pois sitä, että kyseisten kirjelmien tietojen ilmaiseminen vahingoittaa vireillä olevaa käsittelyä.
- 50 Käsiteltävässä asiassa ei kuitenkaan ollut vireillä eikä edes odotettavissa toista tuomioistuinkäsittelyä toisen riidanalaisen päätöksen antamisajankohtana.
- 51 Tästä toteamuksesta huolimatta komissio väittää kuitenkin, että se oli riidanalaisten asiakirjojen sisällöstä riippumatta velvollinen epäämään oikeuden tutustua niihin noudattaakseen oikeudenkäyntimenettelystä annetun Belgian lain 871 bis §:ään perustuvia vaatimuksia.
- 52 Kyseisessä pykälässä säädetään muun muassa seuraavaa:
- ”Asianosaisilla – –, jotka ovat tuomioistuinkäsittelyyn osallistumisen vuoksi tai sen vuoksi, että ne ovat saaneet oikeuden tutustua tällaisen tuomioistuinkäsittelyn asiakirjoihin, saaneet tietoonsa liikesalaisuuden tai väitetyn liikesalaisuuden – –, jonka tuomioistuin on asianomaisen osapuolen asianmukaisesti perustellusta pyynnöstä tai viran puolesta luokitellut luottamukselliseksi, ei ole lupa käyttää tai ilmaista kyseistä liikesalaisuutta tai väitettyä liikesalaisuutta.
- Tämä salassapitovelvollisuus – – jatkuu tuomioistuinkäsittelyn päättymisen jälkeen.”
- 53 Toisin sanoen tuomioistuinkäsittelyn asianosaisella ei ole lupa ilmaista liikesalaisuutta tai väitettyä liikesalaisuutta, jonka se on saanut tietoonsa käsittelyyn osallistumisen vuoksi, edes käsittelyn päätyttyä, jos tuomioistuin on todennut tällaisen liikesalaisuuden kuuluvan edelleen salassapidon piiriin.
- 54 Komissio ei kantajan mukaan voi kuitenkaan vedota kyseiseen pykälään perustellakseen asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan soveltamista ja sitä, ettei se anna kyseisiä asiakirjoja tutustuttaviksi.
- 55 Ensimmäiseksi on todettava, että oikeudenkäyntimenettelystä annetun Belgian lain 871 bis §:n tarkoituksena on saattaa julkistamattoman taitotiedon ja liiketoimintatiedon (liikesalaisuuksien) suojaamisesta laittomalta hankinnalta, käytöltä ja ilmaisemiselta 8.6.2016 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2016/943 (EUVL 2016, L 157, s. 1) 9 artiklan 1 kohta osaksi kansallista lainsäädäntöä.
- 56 Kyseisen direktiivin johdanto-osan 11 perustelukappaleessa kuitenkin todetaan, että direktiivi ei saisi vaikuttaa sellaisten unionin tai kansallisten sääntöjen soveltamiseen, jotka edellyttävät tietojen, myös liikesalaisuuksien, ilmaisemista yleisölle tai viranomaisille. Se ei saisi myöskään vaikuttaa sellaisten sääntöjen soveltamiseen, joiden nojalla viranomaiset voivat kerätä tietoja tehtäviensä hoitamiseksi, eikä sellaisten, joiden nojalla kyseiset viranomaiset voivat myöhemmin ilmaista tai joiden nojalla niiden on myöhemmin ilmaistava olennaisia tietoja yleisölle. Tällaisiin sääntöihin kuuluvat erityisesti säännöt, jotka koskevat tilanteita, joissa unionin toimielimet ja elimet tai kansalliset viranomaiset ilmaisevat liiketoimintatietoa, jota ne pitävät hallussaan muun muassa asetuksen N:o 1049/2001 nojalla.

- 57 Tästä seuraa, että komissio ei voi vedota kansallisen oikeuden säännökseen, jolla kyseinen direktiivi saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, jättääkseen täyttämättä sille asetuksen N:o 1049/2001 nojalla kuuluvat velvollisuudet.
- 58 Toiseksi on yhtäältä muistutettava, kuten edellä 39 kohdasta ilmenee ja kuten komissio on istunnossa vahvistanut, että riidanalaiset asiakirjat eivät ole asiakirjoja, jotka komissiolla on hallussaan sen vuoksi, että on osallistunut oikeudenkäyntimenettelystä annetun Belgian lain 871 bis §:ssä tarkoitettuun tuomioistuinkäsittelyyn, kun otetaan huomioon, että sillä oli nämä asiakirjat hallussaan jo ennen kyseisen käsittelyn alkamista.
- 59 Toisaalta on huomattava, että toisessa riidanalaisessa päätöksessä komissio on viitannut kansallisen tuomioistuimen määräykseen, jossa viimeksi mainittu tuomioistuin komission mukaan päätti, että tietyt kyseisen käsittelyn yhteydessä esitetyt asiakirjat kuuluivat edelleen salassapitovelvollisuuden piiriin oikeudenkäyntimenettelystä annetun Belgian lain 871 bis §:n mukaisesti.
- 60 Komission vastauksista prosessinjohtotoimiin ilmenee kuitenkin lähinnä, että asiaa käsittelevä kansallinen tuomioistuin ei ole tehnyt päätöksiä kyseisen artiklan nojalla. Asianosaiset ovat nimittäin itse tehneet sopimuksen, jonka mukaan tietyt kyseisen käsittelyn aikana esitetyt asiakirjat säilyvät luottamuksellisina kyseisen artiklan nojalla, ja mainitulla sopimuksella oli lisäksi tarkoitus korvata tuomioistuimen ratkaisu tältä osin.
- 61 Tästä on erityisesti todettava, että asiakirjassa, jolla asianosaiset ilmoittivat kansalliselle tuomioistuimelle sovintoratkaisustaan, ne olivat vaatimustensa vaatimusosassa nimenomaisesti vaatineet Brysselin ranskankielistä alioikeutta ”vahvistamaan – – sen, että salassapitovelvollisuutta, sellaisena kuin sitä tarkoitetaan [niiden] kirjelmässä, – – sovelletaan vielä tuomioistuinkäsittelyn päättämisen jälkeenkin oikeudenkäyntimenettelystä annetun lain 871 bis §:n 1 [momentin] [3] kohdan mukaisesti”.
- 62 Kansallinen tuomioistuin totesi kuitenkin 15.10.2021 antamassaan ratkaisussa yhtäältä vain ”vahvistavansa kantajien kanteesta luopumisen” ja toisaalta ”vahvistavansa asianosaisten sopimuksen oikeudenkäyntikuluista”, eikä ottanut kantaa kantajien vaatimukseen ”vahvistaa”, että tiettyjen asiakirjojen luottamuksellisuus säilyisi käsittelyn päättämisen jälkeenkin.
- 63 Myöskään 18.6.2021 annetusta välitoimia koskevasta määräyksestä ei ilmene, että tuomioistuin olisi päättänyt luokitella tietyt tuomioistuinkäsittelyn aikana esitetyt asiakirjat luottamuksellisiksi oikeudenkäyntimenettelystä annetun lain 871 bis §:n nojalla. Kyseisessä määräyksessä ainoastaan todetaan kyseistä pykälää tai sen sisältöä mainitsematta, että ”26.5.2021 pidetyssä istunnossa asianosaiset vahvistivat asiaa tiedusteltaessa, että niiden vaatimukseen sisältyviin tiettyihin asiakirjoihin ja otteisiin tehty salassapitomerkitä ei ollut esteenä sille, että tiettyjä niiden kohtia [toistettaisiin] [kyseisessä] määräyksessä”.
- 64 Näin ollen on todettava, että komissio ei voinut pelkän kolmannen yhtiön kanssa tehdyn sopimuksen nojalla rajoittaa asetuksen N:o 1049/2001 2 artiklan 1 kohtaan suoraan perustuvaa unionin kansalaisten oikeutta tutustua komission hallussa oleviin asiakirjoihin. Vastaavasti sen hyväksyminen, että toimielin voi vedota tällaiseen sopimukseen evätäkseen oikeuden tutustua sen hallussa oleviin asiakirjoihin, merkitsisi, että sillä on lupa kiertää sille kuuluvaa velvollisuutta antaa nämä asiakirjat tutustuttaviksi, paitsi silloin, kun niiden sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi jotakin asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklassa suojatuista eduista.

- 65 Edellä esitetystä seuraa myös, että koska asianosaiset ovat itse sopineet tiettyjen asiakirjojen luokittelemisesta luottamuksellisiksi ilman muita kuin edellä 61–63 kohdassa tarkoitettuja kansallisen tuomioistuimen toimenpiteitä, komissio ei voi vedota velvollisuuteensa tehdä vilpittömä yhteistyötä jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten kanssa perustellakseen sitä, ettei se anna kyseisiä asiakirjoja tutustuttaviksi.
- 66 Kolmanneksi on huomautettava, että oikeudenkäyntimenettelystä annetun Belgian lain 871 bis §:n päämäärä, sikäli kuin sen tarkoituksena on suojella liikesalaisuuksia, poikkeaa asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan päämäärästä, koska kyseisen säännöksen tarkoituksena on varmistaa menettelyllisen yhdenvertaisuuden periaatteen sekä hyvän oikeudenkäytön ja tuomioistuinkäsittelyn koskemattomuuden periaatteiden noudattaminen. Pelkästään sen perusteella, että riidanalaiset asiakirjat sisältävät liikesalaisuuksia tai väitetyjä liikesalaisuuksia, ei näin ollen voida missään tapauksessa selittää sitä, millä tavoin oikeus tutustua kyseisiin asiakirjoihin voisi konkreettisesti ja tosiasiallisesti yhä vahingoittaa tuomioistuinkäsittelyä, joka oli päätetty toisen riidanalaisen päätöksen antamisajankohtana.
- 67 Näin ollen sulkematta pois sitä, että liikesalaisuuden sisältävään asiakirjaan voitaisiin soveltaa jompaakumpaa asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklassa säädetyistä poikkeuksista, kuten taloudellisten etujen suojaa koskevaa poikkeusta, mikä asianomaisen toimielimen on tutkittava kyseessä olevan asiakirjan sisällön kannalta, pelkästään se, että tällainen liikesalaisuus oli paljastettu sittemmin päättyneessä tuomioistuinkäsittelyssä ja että oikeudenkäynnin asianosaiset olivat luokitelleet sen luottamukselliseksi oikeudenkäyntimenettelystä annetun Belgian lain 871 bis §:ssä tarkoitettulla tavalla, ei ole riittävä peruste soveltaa kyseessä oleviin asiakirjoihin asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan toisessa luetelmakohdassa säädettyä poikkeusta.
- 68 Edellä esitetyn perusteella ensimmäinen kanneperuste on hyväksyttävä.

[– –]

Kolmas kanneperuste, jonka mukaan asetuksen N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdan ensimmäistä luetelmakohtaa ei voida soveltaa

[– –]

- 104 Koska ensimmäinen kanneperuste on hyväksyttävä eikä komissio ole toisessa riidanalaisessa päätöksessä vedonnut mihinkään muuhun poikkeukseen perustellakseen päätöstään evätä oikeus tutustua asiakirjoihin nro 1.2, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 9.1–9.5 ja 10 sekä osittain asiakirjaan nro 11, mainittu päätös on kumottava siltä osin kuin siinä evätään kantajalta oikeus tutustua kyseisiin asiakirjoihin.
- 105 Erityisesti asiakirjasta nro 1.2, joka käsittää AstraZenecan tekemän tarjouksen (asiakirja nro 1) liitteen, on todettava, että – kuten edellä 97 kohdasta ilmenee – komissio on toisessa riidanalaisessa päätöksessä tosin todennut, että tarjousta ja sen liitteitä koski yleinen luottamuksellisuusolettama, jonka mukaan niiden sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi AstraZenecan taloudellisten etujen suojaa. Vastauksessaan unionin yleisen tuomioistuimen istunnossa esittämäänsä kysymykseen komissio kuitenkin täsmensi, että se ei aikonut vedota taloudellisten etujen suojaa koskevaan poikkeukseen siltä osin kuin on kyse asiakirjasta nro 1.2, joka kuului yksinomaan tuomioistuinkäsittelyn suojaa koskevan poikkeuksen soveltamisalaan.

106 Sen sijaan nyt käsiteltävä, toisesta riidanalaisesta päätöksestä nostettu kanne on hylättävä siltä osin kuin mainitulla päätöksellä evätään oikeus tutustua asiakirjoihin nro 1, 1.1, 4, 6.1–6.6 ja 12 sekä niihin asiakirjan nro 11 tietoihin, jotka kuuluvat yksityiselämän ja yksilön koskemattomuuden suojaa koskevan poikkeuksen soveltamisalaan.

[– –]

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Lausunnon antaminen vaatimuksista, joilla pyritään kumoamaan tiettyihin asiakirjoihin tutustumista koskevan uudistetun hakemuksen hylkäämisestä 13.7.2021 annettu komission päätös C(2021) 5327 final, raukeaa.**
- 2) **Kumotaan 7.2.2022 annettu komission päätös C(2022) 870 final siltä osin kuin sillä evätään Hans-Wilhelm Saurelta oikeus tutustua seuraaviin asiakirjoihin:**
 - **AstraZenecan tekemän tarjouksen liite (asiakirja nro 1.2)**
 - **AstraZenecan ja useiden jäsenvaltioiden hallitusten välinen, 12.6.2020 päivätty asiakirja rahoitussopimuksen neuvottelemista ja tekemistä varten (asiakirja nro 2)**
 - **AstraZenecan 24.6.2020 useiden jäsenvaltioiden hallituksille lähettämä rahoitussopimusluonnos (asiakirja nro 3)**
 - **AstraZenecan kanssa tehdyssä ennakkohankintasopimuksessa määrätyn toisen maksuerän maksamista koskeva, 20.11.2020 päivätty asiakirja (asiakirja nro 5)**
 - **AstraZenecan 4.12.2020, 22.1.2021, 1.2.2021, 11.2.2021, 19.2.2021 ja 23.2.2021 sekä 11.3.2021 pidetyissä ohjauskomitean kokouksissa käyttämät esitykset (asiakirja nro 6)**
 - **AstraZenecan 7.12.2020 pidetyssä kokouksessa käyttämä esitys (asiakirja nro 7)**
 - **AstraZenecan 19.1.2021 pidetyssä kokouksessa käyttämä esitys (asiakirja nro 8)**
 - **rokotteiden toimitusajankohtia koskeva asiakirja (asiakirja nro 9) ja sen viisi liitettä (asiakirjat nro 9.1–9.5)**
 - **AstraZenecan 25.1.2021 pidetyssä ohjauskomitean kokouksessa käyttämä esitys (asiakirja nro 10)**
 - **osa komission ja AstraZenecan 27.7.2020 toisilleen lähettämistä sähköpostiviesteistä (asiakirja nro 11).**
- 3) **Kanne hylätään muilta osin.**
- 4) **Euroopan komissio veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Svenningsen

Mac Eochaidh

Laitenberger

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä lokakuuta 2022.

Allekirjoitukset